

„BARKOVLJE 81“ — PRVI MLADINSKI RAZISKOVALNI TABOR V SLOVENSKEM ZAMEJSTVU V ITALIJI

Od 22. do 27. junija je v Trstu potekal mladinski raziskovalni tabor, ki so ga organizirali Slovenski raziskovalni inštitut, Odsek za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici in Društvo slovenskih naravoslovcev in tehnikov „Tone Penko“ iz Trsta. Tabora se je udeležilo sedemnajst dijakov s tržaškega in goriškega učiteljskega in s tržaškega znanstvenega in klasičnega liceja. Pod vodstvom mentorjev iz Trsta, Kopra in Ljubljane so — razporejeni v manjše skupine — raziskovali zgodovinsko, geografsko, etnološko in naravoslovno problematiko Barkovelj, ki so bile nekdanje izrazito slovensko predmestno naselje, danes pa so del Trsta, z narodnostno mešanico, a še vedno pretežno slovenskim življenjem.

Mladinski raziskovalni tabor „Barkovlje 81“ je bil uspešno organiziran in njegove izkušnje so vredne posnemanja. Dijaki so skupaj z mentorji cel teden bivali v Dijaškem domu v Trstu, od koder so vsak dopoldan in popoldna odhajali na terenske raziskave, po vrnitvi pa so imeli v domu na voljo prostore in opremo za obdelavo zbranih podatkov, za strokovne pogovore, sproščene pomenke in predavanja. Tako jim je Stane Peterlin z Zavoda za zaščito naravne in kulturne dediščine iz Ljubljane govoril o zaščiti naravne dediščine in jim hkrati kazal diapozitive naravnih spomenikov, z Zvono Ciglič pa sva predvajali tri etnološke filme (iz serije desetminutnih filmov za Dopisno delavsko univerzo, in sicer Lan, Vinogradništvo in Sirjenje na ovčji planini) in spregovorili o delu slovenskih etnologov in o etnologiji nasploh. Ko pa je imela v Dijaškem domu večerno vajo folklorna skupina „Stu ledi“, so si udeleženci tabora lahko ogledali in poslušali spored te skupine — tudi ples in pesmi iz Barkovelj in drugih vasi tržaške okolice.

Zgodovinska skupina je raziskovala prosvetno kulturno življenje v Barkovljah in njihov narodnostni sestav, geografska je preučila spremembe v izrabi tal od prve polovice preteklega stoletja do danes, naravoslovna pa je ugotavljala onesnaženost morja in njene posledice na morsko življenje ter raziskala rastlinstvo od obrežja do visokega kraškega roba nad naseljem. Naravoslovna skupina je sodelovala tudi z morsko biološko postajo v Portorožu. Sodelovanje z Barkovljani je bilo izvrstno — celo dopoldneve in popoldneve so posvečali delu z raziskovalci in pripovedovali o preteklosti in sedanjosti svojega kraja.

Z Zvono Ciglič sva bili mentorici etnološke skupine. Prvotno smo namaravali teden raziskovalnega dela posvetiti predvsem ribištvu, vinogradništvu in noši v Barkovljah. Že prvi dan terenskega dela pa smo to zamisel opustili. V pogovorih s prebivalci smo namreč odkrili toliko zanimivih pojavov, da smo sklenili, naj ena skupina zbere gradivo o ribištvu, ki je bilo v preteklosti res najpomembnejša gospodarska dejavnost v tem naselju, druga skupina pa naj zajame čim več področij kulture Barkovljanov. Tako naj bi namesto podrobnega poznavanja zgolj treh izbranih področij dobili čim širši pregled barkovljanskega načina življenja in s tem podlago za nadaljnje raziskave.

Za preučevanje ribištva smo sestavili poseben vprašalnik na podlagi II. vprašalnice Etnološke topografije slovenskega etničnega ozemlja. Z zbranimi podatki smo osvetlili razvoj ribiške kulture od 19. stoletja naprej in

skušali ugotoviti, v kolikšni meri so se njene nekdanje značilnosti obdržale do danes. Spraševali smo po sestavnih materialne, družbene in duhovne kulture ribičev.

Druga etnološka skupina je zbirala gradivo o krajevnih in hišnih imenih, o družinskih preteklostih, o noši in prehrani, o gospodarskem položaju družin, o letnih šegah, o domačem zdravilstvu in verovanju.

Barkovljani s svojo diferencirano kulturo obvladujejo naravo, prostor in družbo, v kateri živijo. Z enotedenskim raziskovanjem smo o tem lahko dobili samo splošno podobo, spoznali pa smo, kako dragoceno in pomembno bi bilo Barkovlje še podrobneje preučiti. Prihodnje raziskave bodo morale temeljito zajeti vsa področja gospodarske, predvsem pa družbene kulture: sorodstvene odnose v okviru sorodstveno povezanih „kortov“ (gruče hiš, nastale s postopnim dozidavanjem hiš gospodarjevih sinov), sosedske odnose, razlike v življenju Slovencev in priseljenih Italijanov, delež enih in drugih v življenju soseske, razlike v načinu življenja enih in drugih, odnos enih in drugih do naselja in soseske. Tudi raziskovanje življenjskih in letnih šeg, zdravilstva in verovanja bo bistveno osvetlilo odnos Barkovljanov do okolice in njihovo pojmovanje sveta. Glede na to upamo, da bodo Barkovlje že v bližnji prihodnosti predmet dolgotrajnejšega etnološkega preučevanja.

Mladinski raziskovalni tabor „Barkovlje 81“ je bil pomemben dogodek. Organizacija je bila odlična, rezultati pa so zanesljiva podlaga nadaljnjim raziskavam tega kraja.

Sredi septembra so se udeleženci tabora ponovno sestali. Dogovorili so se, da bodo izsledke poletnega raziskovanja predstavili najprej Barkovljanom, nato pa še po šolah na Tržaškem in Goriškem. Da bi njihovo delo kasneje, do prihodnjega tabora 82', ki ga bodo zagotovo priredili, ne zamrlo, so sklenili, da se bodo med letom tedensko sestajali. Tako so na tem sestanku, ki mu je prisostvoval tudi član Izvršnega odbora gibanja Znanost mladini iz Ljubljane, postavili podlago Klubu mladih raziskovalcev, ki bo združeval člane s Tržaškega in Goriškega. Uspehi letošnjega tabora in delovna vnema udeležencev zagotavljajo uspešno raziskovalno delo mladih v slovenskem zamejstvu v Italiji tudi v prihodnje.

MOJCA RAVNIK

BRANCELJ ANDREJA, DRAŠIČI — SPREMINJANJE PODOBE BELOKRANJSKE VASI. DIPLOMSKA NALOGA NA PZE ZA ETNOLOGIJO FF, METLIKA, AVGUST 1981, 62 STR., 50 STR. PRILOG.

„Če torej želimo, da bi Drašiči ostali Drašiči in ne le skupek arhitekture, ki jo srečamo v primestnih in mestnih naseljih, je naloga strokovnjakov, da pomagajo ljudem reševati in načrtovati njihovo bivalno okolje. Za to pa je potrebno poznati tudi odnos med človekom in stavbo v kateri le-ta živi. To je bistvo etnološkega raziskovanja.“

Kolegica Andreja Brancelj s temi mislimi zaključuje svojo diplomsko nalogo. Z zaključnimi ugotovitvami avtorice se povsem strinjamo, vendar menimo, da je ravno poznavanje odnosa med človekom in stavbo, katerega avtorica poudarja, v nalogi nezadostno prikazano. To pa zato, ker je del naloge, kjer naj bi bil ta odnos plastično prikazan, povsem deskriptiven, na ravni etnografskega opisa. Avtorica je tudi sama označila del naloge kot